

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjenišvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. le samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljkatve je pošiljati franco.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 40.— K
pol leta . . . 20.— "
četrt leta . . . 10.— "
posamezna številka po 80 vin.

Za reklamne notice, pojednila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin za vsako peti-vrstlo. Priloge stanejo poleg poštne še 45 K.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanja je pisati od enostopne peti-vrste, če se tiska enkrat . . . 90 vin.
" " " dvakrat . . . 80 "
" " " trikrat . . . 50 "
za nadaljnja uvrščenja od peti-vrste po 40 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljsk. Tovariša v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

TONE GASPARI:

Špekulacija na Koroškem.

Wilsonova misel o samoodločbi narodov se je potvrdila v špekulativne namene. Danes je že gotovo, da plebiscita na Koroškem ni izvršilo avtonomno prebivalstvo cone A, temveč princ Borghese in s pomočjo njegova 5000 privandranih Izvenkorošcev, ki niso imeli glasovalne pravice. Ako izvzamemo velikovski okraj, so dokazale številke klubov temu dejstvu lep rezultat za Jugoslavijo.

Odstranena demarkacijska črta je pustila vse prejšnje avstrijsko uradništvo, učiteljstvo, žandarmerijo in policijo (preoblečeno) v glasovalno cono. Ne samo to! Z italijansko protekcijo so vsi ti preleli glasovalne izkaznice, da so upravičeni glasovati in — kar je posebno važno — tudi govoriti na shodih in agitirati. Vsi ti tisoči so se nemoteno razlezli po glasovalnem ozemlju. Naša uprava, ki je proti nim nastopila v začetku energično, je morala po vmešavanju italijanskega podkomisija odnehati in na naši strani je ostala blamaža. V sreči domačinov pa je tako zraslo nezaupanje. Vsi ti pritenenci so delovali spočetka tajno, sčasoma so jeli očividno nastopati. Brez vsakega osebnege posla so dan in poč rovarili in hujkali in agitirali. Vsak izmed njih je imel določeno število glasovalcev, s katerimi je stal že pod prejšnjo staro upravo kot funkcionar v vednem stiku. Ti agitatorji so dobivali iz Celovca mastne diete in za podkupovanje tuđejeve proše, ki so v posameznih slučajih dosegli do 30.000 kron. Vse to se je godilo pred očmi distriktnih svetov, kjer so navadno naševali italijanski majorji ala Navarini in Botti. Zadnji teden se je ta agitacija nosterila od osebe do osebe. Vsak nemški zaupnik je imel svojega glasovalca, na katerega je vplival z denarjem, blazom in ponajveč z vročimi. Temu se ni žuditi, zakaj Celovec je izbruhnil v netek pred glasovanjem v cono A na avtomobilih temno maso, ki je gotovo presežala število 10.000. Oborožena je bila

ta masa in je že ne zunanjost povsod vzbujala strah. Naša uprava te mase ni mogla zavrniti, ker je vsak imel identitetno izkaznico, podpisano od italijanske delegacije. Vse naše tuzadne pritožbe so ostale brezuspešne. Takemu agitacijskemu aparatu, ki je delal s preizkušeno izsiljevalno taktiko šlezvika, nismo bili popolnoma kos. Znano je, da je večina koroškega ljudstva ostala docela konservativna posledica da se je lažje in hitreje akomodirala avstrijskim uradnikom in agitatorjem kakor našim ljudem, ki so nam prišli na pomoč iz Štajerske in Kranjske. »Koroško Korošcem« je vplivalo na neodločne in nasprotnike kakor ogenj in vonja proti Srbom in ta ogenj tako razpalila da je bila ponekod zadnje dni misel o izruči evidentna. Tako pri nasprotnikih in omahljivcih!

Drugeče pri naših zavednih ljudih! Priznamo lahko v naše zadoščenie resnico, da ni med 17.000, ki so glasovali za Jugoslavijo niti enega omahljivca, temveč to je k v a s, ki se je vedno dvignil, kadar smo ga potrebovali. To so izpričali shodi v Grebinju, Velikovcu in Bistrici v R. Komar tri dni pred shodom so zvedeli naši zaupniki v krajevnih odborih, da se vrši shod. Četrty dan je že valilo 8000 naših ljudi na Mestnem trgu v Velikovcu in 8000 v Borovljah. Dokaz, da je aparat na naši strani funkcioniral.

Društveno življenje se je baš v zadnjem letu oživelo kar najživahneje. Ob nedeljah je skoro vsaka vas uprizorila igre, ob večerih so vadili pevski zbori, vršila so se predavanja gospodinskih tečajev, ustanovile so se knjižnice. Duša vsemu društvenemu življenju je bilo po večini naše učiteljstvo. »Zveza ženskih društev« je štela zadnje dni čez 7000 članic, ki so prejemale društveno glasilo »Koroško Zoro«. »Zveza« je vršila svoje misijonsko delo v kulturnem in socialnem oziru kar največje in z brezprimerno nožrtvovalnostjo. »Fantovska zveza« je štela 1500 naših koroških fantov. Koroške malčke in njih navdušenje je na Ljubljana sama dva-

krat videla. Lista »Korošec« in »Mir« sta zadnji mesec izhajala po večkrat na teden in Korošce orientirala posebno v političnem oziru. Izšlo je tudi nebroti brošur, letakov in statističnih tabel. Žalibog se je v ilustrativnem oziru premalo storilo. Na nasprotni strani je neumorno delovalo pet nemških slikarjev, ki so znali vplivati z velikimi lenaki na dušo Korošcev. Na naši strani je prispeval edino naš Gaspari. Zato je bilo nemogoče paralizirati ilustrativno propaganda.

Na licu mesta je naša organizacija uspevala. Da ni popolnoma uspela, je krivo naše ožje in širše zaledje, ker se je predzno vzdramilo.

Če pogledamo vsa ta dejstva, uvidimo, da je stal naš Korotan faktično tik pred vstajenjem. Zato nas je momentana izruha tembolj zadela v živo. Nikakor na ni ta potvorjena samoodločba odločilna za usodo koroških Slovencev. 10. oktober je dokazal — ako izvzamemo vse protipostavnosti pri glasovanju — da je nad Dravo slovenski živeli v veliki večini, nad Dravo pa sta si števili precej enaki. (Izsveto je pri tem nemčursko središče Velikovec in občini Puštrica in Grebinj).

10. oktober nas je informiral sumarično o naših zavednih Koroških, ki so pripravljeni vsak čas tvežati življenje in premoženje za Jugoslavijo. 15.000 koroških Slovencev pod Dravo in njih navdušena deca naj bo obsojena nočasni smrti! Pred našimi očmi naj izumre ta rod! Nikoli! V nas je da odločno odklonimo to samoodločbo tujih špekulantov in vsako tako prihodnjo »samoodločbo«, bodisi kerkoli. Kot kulturni delavci protestiramo v vseh naših okrajnih društvih, kerie taka odločitev smrti udarec svetim našelom o samoodločbi narodov!

Pariz bo še govoril. Do takrat pa govori vsak izmed nas kot pionir jugoslovenske ideje! —

Nove draginjske doklade za učiteljstvo in uradništvo.

(Uredba o draginjskih dokladah državnim uslužbencem, upokojenecem, upokojenk in njih slot*)

I.

V Srbiji in Črni gori.

1. Aktivnim uradnikom pripadajo namesto dosedanjih draginjskih dnevnic, ki so jih imeli po odločbi ministrskega sveta z dne 28. maja 1919., D R br. 41.546, in z dne 19. maja 1920., D R br. 65.563, te-le osebne draginjske doklade: Uradnikom z letno plačo do 2999 dinarjev po 23 dinarjev na dan; uradnikom z letno plačo od 3000 dinarjev do 4999 dinarjev po 25 dinarjev na dan; uradnikom z letno plačo od 5000 dinarjev do 7499 dinarjev po 30 dinarjev na dan; uradnikom z letno plačo od 7500 dinarjev navzgor po 35 dinarjev na dan.

2. Neukaznim uslužbencem, ki so v državni službi prebili vsaj pet let brez prekinitve, pripada osebna draginjska doklada po 16 dinarjev na dan.

Drugim neukaznim uslužbencem kakor tudi slugam pripada kot ta doklada 14 dinarjev na dan.

Studentom — dijakom — zaposlenim kot neukazno osebe pri državnih oblastvih v Beogradu, pripada po 7 dinarjev na dan. Onim, ki so zaposleni v krajih izven Beograda, pripada ona draginjska doklada kakor drugim neukaznim uslužbencem.

3. Glede pravice do draginjske doklade se stalni učitelji in stalne učiteljice izenačujejo z aktivnimi ukaznimi uradniki. Druge kategorije učiteljev in učiteljic se izenačujejo z drugimi neukaznimi uslužbenci.

4. Svečnikom vseh veroučiteljskih na ozemlju Srbije in Črne gore pripadajo one osebne draginjske doklade, ki so jih imeli doslej, razen okrajnih protokolejev po južnih krajih Srbije z letno plačo 5000 dinarjev, katerim pripada ona osebna draginjska doklada kakor

* Razglašena v »Službenih Novinah kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« št. 221., izdanih dne 7. oktobra 1920.

LISTEK

Materina solza na hčerinem grobu.

Gospé Karoliné Delejevi, materi učiteljice Círiže Delejeve, umrle 8. maja 1919 posvečuje v uteho Mozirski.

Gomila nad krsto se je zagrnila, pod koso je padla cvetica dobnav, umolknila slavčeva pesem je mila, zdoncea kot zadnji nebeški pozdrav — in mati za detetom joče brezupna! — — —

Za hip za oblake se solnce je skrilo, na vek pa ugasnil je žarek svetel, ko v noči nebo se je jasno isknilo, utrnila zvezda se v morja je val — in mati za ljubljanko plače samotnal

Je počila struna v akordu življenja, razlil se v vsemirje poslednji je glas — — — Na križu zimzelen kvišku se spenja, na grobu povešajo rože obraz — in mati za hčerko nevtušena gine!

Le joči mi, mati, solze hladeče, izjoči si zadnje prebridko solzó, potem pa zakleni bolesti skeleče v svetišče srca globoko na dno!

Srebrne ti nitke krog čela ovila je toga in skrb: Usodo spoznal! Najdražje ti s kruto je roko zdrobila — ti v bran se postavi, se zopet vzravna!

FRAN GOVEKAR (Ljubljana):

Učite se srbohrvaščine!

Narava nam je naklonila dva duševna darova — katerima lahko imponiramo vsemu svetu: dar petja in jezika. Malo je narodov, ki bi znali tako peti, kakor slovence.

Kako izlaska in naglo se nauči Slovenec tujeje jezika, pa je naravnost fenomenalno. Naše dekletke živi leto dva med Nemci ali Lah, pa že govori nemško ali laško!

Nemec živi med Slovani lahko 20, 30 let, pa še ne zna pravilno stavka izgovoriti. O naši deklinaciji, konjugaciji, o raznih spolih in dovršnikih ali nedovršnikih Nemec nima pojma, čeprav bi dosegel med nami Metuzalemovo starost. Ker Nemec in Lah sta jezikovno zabita in brez inteligence, Slovenec pa je talent, ki se nauči vsakega jezika igraje ter si ga z malim skoraj nezavednim trudom osvoji tako, da ga govori in piše bolje in lepše kot rojen Nemec ali Lah.

Uradniki se moramo učiti srbohrvaščine. Potrebujemo jo iz državnih-uradnih in praktičnih interesov in naučiti se je moramo kot dobri Jugoslovani, ki se zavedamo, da smo državotvoren element, najbolj važen stan. naizvednejši

propagatorji ideje državne edinstvenosti. Srbohrvaščino govore naši bratje od Sotle tla do grških me. Štiri petine Jugoslovancev govore srbohrvaščino, ki je eden izmed najlepših, naimelodičnejših jezikov na svetu.

Muzikalnemu ušesu je čista, pravilna srbohrvaščina prava glasbena naslada. Poslušati govor srbskega ali hrvaškega poeta ali igralca ali učeniaka, je resničen užitek! In kako govori pristno srbsko ali hrvaško dekletke, hrvaški kmet ali srbski vojniki prijatelji! to je muzika, to je grom in melodija obanem, živa poezija.

Igrajte sem se priučili češčine in ruščine toliko, da lahko čitam časopise in beletrijo, — nemščino obvladujem tako popolnoma da sem že v gimnaziji med rojenimi Nemci tovariši pisal najhodiše solstice in domače nemške naloge ter sem kasneje kot zrel mož dopisoval kot felitonist v nemški uradni list: »slovenski. Prešernov jezik mi je kot literatu Slovenecu največja svetinja.

In vendar pravim: srbohrvaščina je tako krasen jezik, da bi se ga moral z navdušenjem in slastjo učiti vsak Slovenec! Še kot gimnazist sem užival razkošje ob jeziku Mažuraničevega epa »Smrt Smail-age Čengijića«. In narodne srbske pesni o kraljeviču Marku in o

bitki na Kosovem, so mi bili jezikovna lepota vseh letov. Tako se danes niti ne zavedam več, čitam li slovensko ali srbohrvaško in med čitanjem hrvaške ali srbske (v cirilici tiskane) knjige docela pozablim da moje berilo ni slovensko.

Zato me boli in me ogorčava ako slišim govoriti tovariše: »Ne znam hrvaško! Ne razumem srbsko!« — Kolika duševna lenoba in narodna nezavednost! Desetkrat več truda sem imel, da sem se naučil hoditi in stokrat več, da sem se navadil plavati, kolesariti ali plesati, kakor razumeti do najfinejših nijans živno-krasni srbohrvaški jezik!

In vi vsi, tovariši ste prav tako Slovenci kot jaz. — in vi vsi, tovariši, nimate niti trohice manj jezikovnega daru kot jaz! Samo trmasti ste, zagrizeni, anatični, pa si dorovedujete laž, ki je sramotna! — Sal nihče ne zahteva, da govorite in pišete srbsko ali hrvaško. Toda razumeti morate ta jezik, ker ga govori in piše ogromna večina naših sodržavlanov, ker je to jezik naših bratov, materinščina našega kralja inaka mučenika!

Če smo se morali učiti jezika naših stoletnih sovražov, se hočemo radi učiti jezika naših osvoboditeljev, jezika ki je končno le dialekt jugoslovanski! Slovenščina in srbohrvaščina sta vendar le dvoje sester iste matere.

ukaznim uradnikom z isto plačo, nadalje razen pravoslavni parohijskih svečnikov: okrožnih protijerejev, aktivnih svečnikov po mestih in vaseh, kaplanov, dijakonov, protodijakonov in svečnikov, ki imajo kaplane, katerim pripada kot osebna draginska doklada po šestnajst (16) dinarjev na dan.

5. Vsem spredaj naštetim kategorijam državnih uslužbencev, ki imajo pravico do osebne draginske doklade, gre pravica do rodbinske doklade po 4 dinarje na dan za vsakega rodbinskega člana (ženo in otroke), ako le-ti nimajo svoje lastne imovine niti si ničesar ne pridobivajo, o čemer služi za dokaz jamstvo treh ukaznih uradnikov, učiteljev ali svečnikov.

Do te doklade imajo državni uslužbenci pravico tudi za deda in babico, toda ob pogoju, da so le-ti siromašnega stanja, da žive skupno z njimi ter jih oni edini vzdržujejo. Za brate pripada ta doklada do polnoletnosti, za sestre pa do njih preskrbe. Ako je v eni rodbini več članov, ki so državni uslužbenci, pa vzdržujejo katerega izmed onih sorodnikov, s katerimi žive skupno, ima pravico do te doklade samo en rodbinski član, in sicer najstarejši.

Za dokazilo o imovinskem stanju zgoraj naštetih sorodnikov služi potrdilo pristojnih občinskih oblastev. Za dokazilo o skupnem življenju in za to, da jih dotični uslužbenec edini vzdržuje, pa služi jamstvo treh ukaznih uradnikov, svečnikov ali učiteljev, ki ga oddajo na prijavi, katero morajo uslužbenci predložiti, ko zahtevajo to doklado.

Do rodbinske doklade nimajo pravice oni uslužbenci državnih oblastev, katerih žena in otroci kakor tudi drugi sorodniki, naštetih v tej točki, žive na njih posestvih izven kraja njih službovanja.

6. Upokojencem, upokojenkam se povišuje dosedanja osebna draginska doklada za 50%. Kot rodbinska doklada jim pripadajo po 4 dinarji na dan za vsakega rodbinskega člana in druge sorodnike, našete v točki 5, te navedbe, in ob tam razloženih pogojih.

Oni državni upokojenci, ki se bavijo s svobodnimi profesijami, kakor: odvetniki, zdravniki, inženjerji i. dr., nimajo pravice do draginske doklade in do rodbinske doklade, razen če dokažejo z zdravniškim izpričevalom, izdanim po državnem ali občinskem zdravniku, da so zaradi starosti ali telesne nesposobnosti nesposobni za delo.

Istotako nimajo pravice do teh dokladov vsi oni upokojenci, katerih dohodki iz imovine ali osebne dela znašajo več nego 800 dinarjev na mesec.

II.

V pokrajinah izven Srbije in Črne gore.

7. Aktivnim državnim uslužbencem, ki so do sedaj prejeli draginske doklade po razpredelu »A« uredbe z dne 28. junija 1919., DR br. 63.515,* pripadajo namesto vseh dosedanjih draginskih dokladov te-le osebne draginske doklade: uslužbencem s sistemizirano plačo:

(brez stanarine) do letnih 3399 kron po 68 kron na dan;
(brez stanarine) od letnih 3400 kron do 4799 kron po 72 kron na dan;
(brez stanarine) od letnih 4800 kron do 6399 kron po 76 kron na dan;
(brez stanarine) od letnih 6400 kron do 7999 kron po 84 kron na dan;
(brez stanarine) od letnih 8000 kron do 9999 kron po 88 kron na dan;
(brez stanarine) od letnih 10.000 kron do 15.999 kron po 100 kron na dan;
(brez stanarine) od letnih 16.000 kron do 18.000 kron po 120 kron na dan.

* Uradni list pod št. 575 iz leta 1919.

Čitate novice Šenoe, Gialskega. Kozarca ali Leskovarja in čudili se boste! Treba vam je le malega slovarka, da pogledate na vsaki strani dvakrat trikrat vani: vse drugo je — naše! In še to le za začetek. Kmalu se vam zrodi kakor meni: čitati Jurčiča ali Šenoa — vseeno! In čitate srbohrvaške članke v »Našem Glasu«! Najboljša šola je za vas! Razumeli jih boste tem lažje, ker je vsebina z vašimi interesi skladna.

Otresite se komodnosti! Le par dni nosvetite srbohrvaščini in sami ostrnite nad hitrim uspehom a postane vas sram, da ste sploh kdaj za hio govorili: »ne razumem je«! Bog nam je naklonil dar jezikov. Bog nam je naklonil Jugoslavijo! Izkažimo se vredne te naklonjenosti! Jugoslavija bo silna in neporušna šele takrat, kadar homo tudi Slovenci lahko zavestno reklj: Brat mi je mil, va nai hi katerekoli vere ali kateregokoli jezika bil! Moli v mošeti ali v pravoslavni ali katoliški ali ne vem še kakšni cerkvi, govori v kakršnemkoli dialektu: brat si mi, ki te razumem do dna srca ter razumem tudi najnežnejši vzdrhtilni tvoje duše!

Vsak Jugoslovan mora biti član „Jugoslovanske Matice!“

8. Drugim državnim uslužbencem, ki so do sedaj prejeli draginske doklade po razpredelu »B« uredbe z dne 28. junija 1919., DR br. 63.515, pripada namesto vseh dosedanjih draginskih dokladov po 56 kron na dan.

9. Aktivnim parohijskim pravoslavnim svečnikom: kaplanom, dijakonom in protodijakonom, potem svečnikom drugih veroizpovedanj v pokrajinah izven Srbije in Črne gore, ki so do sedaj prejeli draginske doklade, pripadajo tudi nadalje iste doklade.

Pravoslavno aktivno parohijsko svečeništvo: kaplani, dijakoni in protodijakoni na parohijah in eparhijah: gorjekarlovski, pakraški (razen onih v tej eparhiji, ki imajo sesije), bokokotorski, hercegovo-zahumski, in v onem delu zadrsko-istrske eparhije, ki je v obsegu naše kraljevine, nadalje katoliško svečeništvo v senjsko-modruški škofiji in škofijah dalmatinskih in hercegovski imajo izjemoma kot draginsko doklado po 48 kron na dan.

10. Vsi oni spredaj naštetih uslužbenci imajo pravico tudi do rodbinske doklade po 12 kron za vsakega rodbinskega člana (ženo in otroke), ako ti član nimajo svoje lastne imovine niti si ničesar ne pridobivajo; o tem služi za dokaz jamstvo treh državnih uradnikov, učiteljev ali svečnikov.

Istotako jim pripada ta doklada za deda in babico, za očeta in mater, potem za brate in sestre, toda ob pogojih, razloženih v točki 5. te uredbe.

11. Upokojencem — upokojenkam — se povišuje dosedanja draginska doklada za 50%.

Kot rodbinska doklada in doklada za sorodnike, našete v točki 5, jim pripada namesto dosedanje doklade doklada po 12 kron na dan za vsakega člana ob tam razloženih pogojih.

Iste omejitve glede pravice do prejemanja osebne in rodbinske draginske doklade za upokojence, o katerih govori točka 6. te uredbe, veljajo tudi za upokojence izven Srbije in Črne gore, samo da nimajo pravice do te doklade vsi oni upokojenci, katerih mesečni dohodek iz imovine ali osebne dela znaša več nego 2000 K.

12. Sirotam državnih uradnikov brez očeta in matere pripada draginska doklada po 12 kron na dan.

13. Poštarijem neeraričnih poštinih uradov na ozemlju zagrebske in velikebečkereške pokrajinske direkcije kakor tudi pogodbenim uslužbencem pri poštoobrojavnihih uradih v Dalmaciji in Sloveniji, ki niso imeli pravice do draginske doklade po uredbi DR br. 63.515 z dne 28. junija 1919., se povišuje draginska doklada na trikratni znesek dosedanje doklade.

III.

14. Ukaznim državnim uradnikom kakor tudi učiteljem z dinarsko plačo, ki služijo v pokrajinah izven Srbije in Črne gore, pripada draginska doklada, in sicer:

uradnikom z letno plačo do 2999 dinarjev po 15 dinarjev na dan;
uradnikom z letno plačo od 3000 dinarjev do 4999 dinarjev po 16 dinarjev na dan;
uradnikom z letno plačo od 5000 dinarjev do 7499 dinarjev po 18 dinarjev na dan;
uradnikom z letno plačo od 7500 dinarjev navzgor po 20 dinarjev na dan.

Neukaznim uslužbencem pripada po 12 dinarjev na dan.

15. Okrožnim načelnikom z dinarsko plačo, ki služujejo izven Srbije in Črne gore, pripada ista draginska doklada kakor uslužbencem v Srbiji in Črni gori.

16. Državnim uslužbencem, o katerih govori točka 14. in 15. te uredbe, pripadajo kot rodbinska doklada po 3 dinarji na dan za vsakega člana.

IV.

17. Banu Hrvatske pripada osebna draginska doklada po 100 dinarjev na dan, metropolitu Srbije in predsednikom pokrajinskih vlad pa po 80 dinarjev na dan s pravico do rodbinske doklade, ki pripada drugim državnim uslužbencem v dotični pokrajini.

V.

18. Ta uredba velja tudi za častnike in vojaško-administrativne uradnike.

Častnikom in vojaško-administrativnim uradnikom, ki služujejo v pokrajinah izven Srbije in Črne gore, pripadajo iste draginske doklade, ki so jih imeli do sedaj, s pravico do rodbinske doklade po 3 dinarje na dan za vsakega rodbinskega člana.

Splošna določila.

VI.

19. Ako sta mož in žena v državni službi in v istem kraju, ne moreta oba prejemati popolne osebne draginske doklade. Ena se mora znižati za polovico. Ako dokladi nista isti, se zniža manjša. Tako v enem kraju v drugem primeru obdržati mož izjemoma pravico do rodbinske doklade tudi za ženo.

20. Če je mož aktiven državni uradnik, žena pa upokojenka in narobe, ali če sta oba upokojena, imata vsak zase pravico do osebne draginske doklade po tej uredbi.

21. Ako mož ni v državni službi, žena pa je v aktivni državni službi ali v pokoju, ima ona pravico samo do osebne draginske doklade, ne pa tudi do rodbinske, razen če dokaže, da je

mož siromašnega stanja in nesposoben za delo. Za dokazilo o siromašnem stanju služi potrdilo pristojnega občinskega oblastva, o nesposobnosti za delo pa zdravniško izpričevalo, izdano po državnem ali občinskem zdravniku.

VII.

Upokojenci, zaposleni v državni službi, imajo pravico do draginske doklade kakor državni uslužbenci, samo da se jim izmera draginske doklade določa po izmeri njih pokojnine. Ako ima tak upokojenec poleg pokojnine določen še honorar (plačo), ne more uživati dnevnice in honorarja (plačo), nego ima pravico izbirati samo med dnevnicom in honorarjem (plačo). Vse izjeme, kolikor jih je bilo doslej v tem oziru, prenehajo veljati.

VIII.

Uslužbenec, ki napreduje, ko stopi ta uredba v veljavo, ter vsled tega pride v kategorijo uradnika z večjo dnevnicom, sme to dnevnicom prejemati samo, ako je poklicu, oziroma razredu, v katerem je napredoval, prebil najmanj 4 mesece. Ako temu ni tako, doseže pravico do te večje dnevnice z dnem, ko dovrši štiri mesece od dne prejšnjega napredovanja, oziroma imenovanja.

IX.

Vsa določila dosedanjih uredb in odločb o dnevnica in draginskih dokladah kakor tudi pojasnila in tolmačenja, ki so bila izdana o njih uporabi, ostanejo v veljavi še nadalje, ako ne nasprotujejo določilom te uredbe.

X.

Ta uredba ne velja za one državne uslužbenke, katerih draginske doklade so bile urejene s specialnimi odločbami in uredbami kot izjemami od osnovne odločbe DR br. 41.546 z dne 23. maja 1919. in uredbe DR br. 63.515 z dne 28. junija 1919. Zadnje veljajo še nadalje odločbe, s katerimi so jim bile urejene dnevnice in draginske doklade, ako s to uredbo to ni izpremenjeno. Za člane državnega sveta ostane tudi nadalje v veljavi dnevnična, ustanovljena z odločbo DR br. 78.868 z dne 16. junija 1920. s pravico do rodbinske doklade po tej uredbi.

XI.

22. V pravosodnem resortu dobivajo posebno sodniško doklado: sodniki, državni odvetniki (višji odvetniki in vrhovni odvetnik); osebe, ki imajo sodniško kvalifikacijo ali ki začasno opravljajo sodniški poklic, kakor tudi tajniki kassacijskega in apelacijskega sodišča, in sicer v Srbiji in Črni gori po šesto (600) dinarjev mesečno; v drugih krajinah kraljevine po štiristoinpetdeset (450) dinarjev; drugi sodni uradniki, diplomirani pravniki v Srbiji in Črni gori po dve sto (200) dinarjev mesečno, v drugih krajinah kraljevine po sto in petdeset (150) dinarjev.

23. Z dnem, ko stopi ta uredba v veljavo, neha veljati odločba ministrskega sveta z dne 22. decembra 1919., št. 22.216, o specialni sodniški dokladi.

XII.

Ministrski svet bo določal tudi specialne povišbe teh dokladov za krajine in kraje, v katerih vladajo posebne draginske razmere, kakor tudi za take kategorije uradnikov in uslužbencev, za katere se ugotovi neizogibna potreba za povišbo.

XIII.

Za pokrije izdatkov po tej uredbi služijo ti-le viri:

1. Dohodek iz prodaje sladkorja, proizvedenega v državi kakor tudi uvoženega iz inozemstva. V ta namen se pooblašča minister za finance, da v imenu države razpolaga z vso količino sladkorja, proizvedenega v državi in nabavljenega iz inozemstva, kakor tudi da določi njegovo prodajno ceno. Sladkor iz inozemstva nabavlja izključno minister za finance.

Natančnejša določila o tem, kako je odkupiti sladkor, proizveden v državi, kakor tudi o nabavi sladkorja iz inozemstva, kako je ustanavljati cene in prodajo v državi, predpiše minister za finance s pravilnikom.

2. Dohodek iz povišbe nastopnih taks:

a) V Srbiji in Črni gori:

Taksa iz tar. post. 1 b se povišuje od 0,50 na 2 dinarja.

Taksa iz tar. 3, 4, 5 in 6 se povišuje od 2 in 3 dinarjev na 5 dinarjev.

Taksa iz tar. post. 52 se povišuje od 5 na 10 dinarjev.

Taksa iz tar. post. 230 se povišuje od 3 in 5 dinarjev na 6 in 10 dinarjev.

b) V pokrajinah izven Srbije in Črne gore.

a) Vse stalne pristojbine po zakonu o pristojbinah, ki veljajo v omenjenih pokrajinah, se poleg povišbe, izvršene po do sedaj veljavnihih predpisih, povišujejo za 100% (sto odstotkov).

b) Prvi, drugi in tretji odstavek tar. post 99 a) iz člena 157. finančnega zakona za leto 1920/1921. se izpreminja ter se glasi:

»Na vse vstopnice, in sicer:

1. za gledališča in umetniške koncerte, poučna predavanja, umetniške, poučne in gospo-

darске razstave in večere, prireditve telovadnih sokolskih, orlovskih društev se plačuje kot taksa 10% (deset odstotkov) od vrednosti vstopnic; in

2. za bioskope, café-chantante, kabarete, zabave, cirkuse, akrobatske, atletske, čarodejske, spiritalistične predstave, panoptike, menażerije, razne druge razstave, panorame, fotoplastike, dirke in sploh za vse vstopnice in prireditve, kjer se ljudje zbirajo zaradi zabave in razvedrila, se plačuje kot taksa 30% (trideset odstotkov) od vrednosti vstopnic.»

XIV.

Ta uredba velja glede draginske doklade od dne 1. oktobra 1920., določila o dohodkih za pokrije pa od dne 1. novembra 1920.

D R br. 30.000.

V Beogradu, dne 29. septembra 1920.

Skupščine dalmatinskega učiteljstva v Splitu.

Dalmatinsko učiteljsko društvo je imelo svojo skupščino od 8.—10. t. m. v Splitu in je podalo svoje stališče do tekočih stanovsko-politiških vprašanj, od katerih navajamo sledeče:

Akademična izobrazba učiteljstva.

Dalmatinsko učiteljstvo pozdravlja z zadovoljstvom osnivanje višjih pedagoških šol v Zagrebu in Beogradu, a učiteljstvo vidi pravo povzdigo šolstva edino v koreniti reformi sedanjih učiteljskih. Ona se morajo tako preurediti, da bodo tudi sama nudila učiteljstvu višjo izobrazbo. Istodobno zahteva, da se višje pedagoške šole preuredi tako, da bodo stvarno in formularno imele značaj popolnih fakultet.

Počitniški tečaj.

Po vzorcu Češke naj se na visokih pedagoških šolah otvorijo tudi počitniški tečaji za učiteljstvo iz pokrajine.

Šolski nadzorniki.

Šolske nadzornike naj se vzame iz učiteljskih vrst le one, ki uživajo popolno zaupanje učiteljstva ter se jih materialno podpre tako, da bodo lahko brez skrbi vršili svoj posel.

Odprava pokrajinskih poverjenikov za uk in bogočastje.

Učiteljstvo ne uvideva nobene potrebe, da se na čelo prosvetnih oddelkov v pokrajinah postavlja poverjenike za uk in bogočastje, kot zastopniki političnih strank; s tem se zanaša v vrste učiteljstva in šole, ki mora služiti samo vzvišenim idealom, razpor strankarstva in osebne politike.

Izjednačenje z ostalim uradništvom.

Učiteljska skupščina zahteva, da se učiteljstvo popolnoma izjednači z ostalim državnim uradništvom. Enako zahteva učiteljstvo, da se upokojenci popolnoma izjednačijo v penzijah z novimi plačami.

Za učiteljstvo okupiranih krajev.

Skupščina prosi vladu, da prizna tudi učiteljstvu v okupirani Dalmaciji posebno, izredno doklado, kakor jo prejema učiteljstvo iz okupirane Vojvodine.

Skrb za učiteljski naraščaj.

Učiteljska skupščina se obrača do vlade, da da podporo za ustanovitev Učiteljskega doma in konvikta v Splitu; da obrača skrb za učiteljski naraščaj tudi na ta način, da preskrbi učiteljsčnikom in učiteljskičnicam potrebna sredstva za brezplačno hrano in štipendije za stanovanja ter skrbi na druge načine za zboljšanje socialnega stanja učiteljskemu naraščaju. O učiteljskem naraščaju govori več točk v resoluciji.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje v četrtek dne 11. novembra 1920 točno ob 9. uri dop. v mestni deški osnovni šoli v Celju po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Stanovske in društvene zadeve. 3. Poročilo o delegacijskem zborovanju v Celju in o učiteljskem kongresu v Beogradu. 4. Prememba društvenih pravil. Poroča tov. Brinar. 5. Razprava o osnutku šolskega zakona. Predava tov. Gobec. 6. Raznoterosti. Ne pozabite na vprašalno skrinjico! Pri zborovanju se bodo tudi razdelile knjige „Šolske Matice“ in naročene slike. Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

+ Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 4. novembra ob 2. uri popoldne na Gornjskem. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisil. 3. Poročilo tov. Mejovška o mariborskem zborovanju. 4. Predavanje tov. Jakšeta: „Naš položaj, naše delo in naši cilji.“ 5. Volitev v učiteljsko razsodišče. 6. Sprememba društvenih pravil. 7. Poročilo tajnice za preteklo društveno leto. 8.